

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Facilis Et Succincta S.S. Canonum Doctrina

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1690

Titvlvs XVI. De adulterijs & stupro.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61641)

T I T V L V S XVI.
DE ADULTERIIS ET STUPRO.

S E C T I O I.

De crimine adulterii & ejus penis.

§. I.

Quid sit adulterium, & quibus modis committatur?

Adulterium est alieni thori violatio, duplicem malitiam continens, unam luxuriæ, in quantum est copula viri cum femina extra conjugium, & injustitiæ, quia est cum femina alterius uxore, huic, ut suo marito ab auctore naturæ DEO, adstricta, cui juri cedere non potest maritus, aut uxor. Quod si tamen solutus rem habet cum uxorata, aut conjugatus cum soluta, simplex dicitur adulterium, & de jure civili pænæ in adulteros constitutæ in tali casu locum non habent, sicuti locum habent etiam de jure civili, si conjugatus cum conjugata aliena copulam habeat, quod adulterium duplex dicitur tam ex parte viri, quam ex parte feminae.

§. II.

De accusatione criminis adulterii.

An te omnes alios ad accusandum crimen adulterij admittitur innocens

maritus, (cùm hujus vel maxime inter sit, fidem conjugalem sibi servari) nisi colludere magis cum uxore adultera videatur, aut ex alio capite infamis arguatur, ut non accusare possit jure mariti, sed jure extranei, quo in casu præferretur, quoad accusandum adulterium, pater adulteræ, qui etiam nolente marito agere, ad accusandum filiz suæ adulterium admittitur, & post eum propinquus alij, ac tandem extranei, cùm adulterium inter crimina publica numeretur, ad quæ accusanda quilibet de populo admittitur, dummodo sit mas, & major 25. annis. Neque tamen ad accusandum mariti adulterium de jure Civili, si criminaliter ad legalem pænã agat, tam facile admittitur uxor adulteri hujus, cùm major ab uxore debeatur reverentia marito, & majus delictum uxor committat adulterando, quam maritus &c. de jure tamen canonico, secundum quod pari iure damnatum est tam viri, quam mulieris adulterium, hoc non procedit, cùm utriusque parti innocenti plena potestas sit de adulterio criminaliter etiam accusandi iuxta *Can. si quis 4. caus. 32. q. 1. junct. Gloss. V. ad imparia*, ubi dicitur, quod vir & uxor in adulterio deprehensi non iudicentur ad imparia quoad debitum reddendum, divortium, & accusationem.

Debet autem accusatio adulterii fieri,
si

si fiat à marito jure speciali, aut à patre, si nolit accusare maritum, inter 60. dies utiles, à die soluti per divortium matrimonij, ita ut, prioribus cessantibus, post elapsos 60. dies, etiam extranei admittantur, intra 4. menses utiles, & accusari potest de adulterio non tantum adulter, & adultera, modò sciverit eam partem, cum qua copulam habet, conjugatam alteri esse (nam adulterium sine dolo malo non committitur) sed etiam qui talibus adulteriis cooperantur, quæritum v. g. ex adulterio facientes, Jencinium exercentes, prostituendo ad adulterium uxores, domum concedendo ad talia admittenda &c. & si agatur criminaliter ad pœnam sanguinis, aut mortis, solus Judex secularis potest cognoscere, ob periculum irregularitatis; quoad alias verò pœnas legales, mixti fori hoc delictum est; si verò ad divortium tantum civiliter agatur, ad Judicem Ecclesiasticum tantum pertinet talis cognitio, prout ex dictis jam patet.

§. III.

Quomodo probandum sit adulterium?

Quod non possit directè probari per testes, vel per documenta, aut instrumenta, sed indirectè tantum ex solis præsumptionibus, flagitij hujus occultè committi soliti turpitudine facit. Et quamvis ad plenam probationem adulterij non sufficiat quælibet probabilis suspicio, sed requiratur violenta præsumptio, saltem ad condemnandum, quæ moralem certitudinem facit, & virum prudentissimum inducere potest.

ad judicandum adulterium esse commissum, plures tamen enumerantur à Menochio de præsumpt. l. 5. præsum. 41. & à Sanchez l. 10. de Matr. disp. 12. & disp. 22. ubi videri possunt, l. apud Auc. Metho. hoc §.

§. IV.

An Maritus teneatur uxorem adulteram non respicientem dimittere, nec eam sibi reconciliare, nisi post peccatum penitentiam, & emendationem?

R. Affirmativè, ex c. si vir, 3. h. t. quia patronus censetur turpitudinis, qui crimen celat uxoris, non qui dem, quasi obligatio se separandi ab uxore adultera oriatur ex adulterio patris, quia penes innocentem est divertere, vel non divertere; neque quòd oriatur præcisè ex præcepto correctionis fraternæ, quia huic præcepto locus fieri posset, admonendo uxorem; sed ex præcepto vitandi scandali, (se vitæ patrocinari videatur adulterio uxoris) si alijs medijs vitari illud non possit, & causa justa urgeat retinendæ adulteræ. Neque tamen potest uxori adulteræ respicienti maritus denegare alimenta necessaria, cum hoc medium ad finem omnimodæ emendationis obtinendum, sit nimis acerbum, & occasiones præberet turpis quæstus faciendi.

§. V.

Quæ sint pœna adulterij tam criminales, quam civiles?

A. Niqui testamenti pœna in adulteræ, & quæ de jure civili

Caesareo decreta est adulteris poena gladij, & quae denique de jure Canonico in adulteros statuta est poena excommunicationis, vel omnino sunt abrogatae, vel saltem in nostra Germania non sunt in usu, ubi plerumque non tantum adulterorum poenae, sed alij etiam delictis statuta, arbitrariae sunt, & in poenam commissi adulterij hodie adulter & adultera tribus diebus dominicis, vel festis ante fores templi cum accensa face, vel candela stare debent. De Clerico vero statuunt SS. Canones, ut si adulterium commississe confessus, seu convictus fuerit, ab officio & ordine clericali deponatur, ac communione fidelium privetur, & in Monasterio (vel carcere hodie) ad agendam ibi poenitentiam collocetur, prout habetur ex *can. si quis. 10. dist. 81.* quamvis merito dubitari possit, utrum hujus etiam poenae aliqua hodie praxis superstit. Vide plura de his poenis apud Auct. Mech. §. cit.

§. VI.

*An & quando Adulterium unius
Conjugis compensetur cum adulterio
alterius?*

Compensari per adulterium conjugis, prius conjugis alterius adulterium, non tantum quoad divortium, ut ex dictis jam patet, sed etiam quoad alias poenas civiles, probatur ex *l. Viro 39. ff. soluto matrim. & ex c. Intelleximus 6 h. t.* quia in causis civiliter actis datur delictorum mutua nonnunquam compensatio. Quod si vero post divortij latam sententiam conjux prius innocens adulterium committat, probabile

Compend. Purburg.

quidem est, quod non obstante sententia divortij, petere possit, ut admittatur ad consortium dimissi, conjux separatus, cum in sententia lata divortij, ea clausula subintelligatur, *si vir v. g. servaverit continentiam*: quae si non observetur, jus suum acquirit iterum dimissus; valde tamen probabile etiam est, quod nulla competat actio ad repetendum conjugem dimissum, a quo propter adulterium separatus iusta sententia quis fuerat, etiam si post sententiam divortij, conjux prius innocens, adulterium commiserit, cum in tali casu nulla fiat injuria per adulterium, post sententiam divortij commissum, quae est fundamentum mutuae compensationis, quamvis possit Judex Ecclesiasticus ex officio suo reintegrare prius matrimonium, & eos inter se reconciliare, ob animae periculum, & ad vitanda peccata.

§. VII.

*De alijs causis excusantibus a
poenis adulterij.*

Essant etiam poenae adulterij tam civiles, quam criminales, si uxor v. g. violenter fuit oppressa; si adulterium commissum fuit cum consensu viri, qui eam prostituit; si post adulterium innocens nocentem retinuit, & sibi reconciliavit; si propria auctoritate uxorem in adulterio depreham occidit maritus; si moriatur maritus ante accusationem adulterij; si tempus accusationi praefixum, quod solet esse, durante matrimonio, quinquennium a die commissi criminis, sit elapsum. &c.

Ecc ee

SECTIO

SECTIO II.

*De stupro eiusque
pœnis.*

§. I.

*Quid sit stuprum strictè, & speci-
ficè sumptum, & quomplex. sive quot
modis committatur.*

STuprum latè acceptum pro omni il-
licito concubitu masculi cum fœmina
sumitur, propriè tamen, & strictè di-
ctum, de quo hîc sermo est, est illicita
virginum defloratio; & quidem si hoc
fiat cum violentia, propriissimè dictum
stuprum est, si tamen volenti virginitas
corporis auferatur, stuprum quidem
est, sed non violentum. Illud mali-
tiam speciei distinctam à simplici forni-
catione continet, contra iustitiam; non
autem hoc (cùm volenti & consentienti
non fiat injuria) sive deinde interve-
nerit etiam consensus parentum, aut
tutorum, sub quorum cura puella con-
sentiens vivit, cùm penes puellam v. g.
sit, sui corporis usum alij concedere.

§. II.

*Quæ sint pœna stupri decreta de
jure civili, ac canonico.*

QUæ pœnæ de jure civili in stuprato-
rem sunt latæ, in terris Imperij vix
locum habent, cùm etiam hæc hodie
factæ sint arbitrariæ, sed servatur pœna
quæ de jure canonico lata, si civiliter
scilicet contra stupratorem agatur: nem-
pe, quod Virginem stupratam dotare,
vel in uxorem ducere debeat, prout
colligitur ex c. 1. & 2. h. t. dotando scilicet,

eam, si nubere illi nolit, aut potest
tradere nolit, ad quod neutra pars com-
pelli potest; & dotando eam juxta quo-
litarerum personæ, ut quæ bene natus
possit, ac si corrupta non esset, &
quamvis de Clerico stupratore SS. Ca-
nones statuunt, hodie tamen etiam illi
deponendus, quod ab officio illi
pœna est arbitraria.

§. III.

*Ad quid præterea stuprator Vir-
ginis in varijs casibus obligetur ad stu-
prum illatum, vel non?*

SI per vim, fraudem, minas, aut mo-
rte in justè incussum consentiam puellæ
in sui defloratione evocet stuprator,
teneri hunc ad omnia damna illi etim-
de subsecuta reparanda, juxta naturam do-
cet, vel per matrimonium cum illa con-
tractum, si stuprata velit, vel per dotem
competentem illi subministratam, vel
per augmentum dotis, ut æquè bene no-
bere possit, ac si corrupta non fuisset,
ita ut penes violatam sit eligere, quæ
satisfactio fieri sibi velit, & ipsius
sententiam condemnantem Judicis, ad
talem determinatè satisfactorem, obla-
getur stuprator, modò hæc non no-
tabiliter majus damnum et tali repa-
ratione imminet. Quod si tamen nullum
ex tali stupro stupratæ damnum per-
æstimabile, sequeretur, ita ut æquè
commodas nuptias habeat, ac si corrup-
ta non fuisset, aut si libere & sponte
sua, nulla fraude, aut vi inducta con-
sentit in sui violationem, vel blandip-
tantum, munusculi, precibus &c. pro-
suasa fuit, ad nihil tenetur stuprator,
cùm ubi nullum damnum datum est,

nulla possit esse damni reparandi obligatio, neque volenti fiat injuria, quæ reparanda sit; & quamvis parens, sub cuius potestate constituta est filia, dotem augere debeat, ut æquè bonas nuptias obtineat, ac si deflorata non fuisset, si tamen volens illa fuit ad sui deflorationem, nihil patri restituere debet stuprator, cum damni causa non sit stuprator, sed filia liberè consentiens in sui deflorationem, penes quam etiam libertas est bene vel malè nubendi.

§. IV.

Ad quid teneatur, qui stupravit virginem, sub spe ac promissione Matrimonij?

SI serio animo promittit matrimonium, & illa hac promissione inducitur in copulam consentit, tenetur promittens eam ducere (quia reciprocus & onerosus est contractus talis, ita ut alter etiam obligetur ad fidem servandam, nisi de novo intervenit dirimens impedimentum aliquod, quod contrahere matrimonium tale non permitteret) etiam si promittens voto simplici castitatis, aut religionis obstrictus sit, cum votum non obliget in præjudicium juris, quod femina corrupta sub promissione matrimonij acquisivit; neque Deo placeat voti facti observatio, quod sine gravi alterius injuria servari non potest: quia etiam, si factè promittendo matrimonium, consensum in stuprum obtinuit, tenetur eam ducere, si ipsa velit; nec satisfaciet suæ obligationi pecuniam dando, pro damno per stuprum illato, quia ex contractu oneroso ex una parte im-

pleto, ad matrimonium determinatè obligatur per æquivalens non implendo, nisi ipsa violata consentiat, aut notabilis excessus sit promittentis, supra conditionem fœminæ, præsertim si de eo excessu ipsi etiam violatæ constitit, aut ex verbis ambiguis promittentis, vel ex alijs circumstantijs, fallacem animum facillè colligere potuit; aut promittens etiam à violata, quæ fingebat se virginem, deceptus fuisset; aut alia notabilis mutatio interveniret, vel scandalum, vel malus etiam exitus ex tali matrimonio timeri posset.

§. V.

An stuprum sit crimen mixti fori & quomodo probandum?

CONTRA Clericum stupratorem cognoscit Iudex Ecclesiasticus, contra Laicum stupratorem Iudex secularis; & quamvis sit crimen mixti fori, ita ut si pœnâ Canonicâ tantùm puniendus sit stuprator, Ecclesiasticus Iudex etiam contra Laicum stupratorem procedere possit; si verò pœnâ Civiles in stupratorem à jure Civili, aut receptâ consuetudine statutz, imponendæ sunt, ad Iudicem Laicum cognitio hujus criminis pertinet: ita tamen ut violata in foro externo præsumatur fuisse Virgo, si communiter pro tali tempore stuprationis habita fuit, & stuprator, si neget eam Virginem fuisse, tempore, quo cum eam habuit, debeat hoc probare, quia præsumptio fiat pro puella in re ista, de qua meritò gloriantur puellæ, & mulrùm sollicitæ sunt: quæ tamen præsumptio, si Iudicem quidem inducat ad do-

Ecc ee 2

tem

tem v. g. solvendam puellæ à stupratore, falsa tamen sit, probari tamen falsa non possit, non potest in foro conscientie dotem illam retinere puella; prout etiam retinere non potest, si falso asserat, invitam se, & fraudibus inductam, in sui violationem fuisse, cum sententia Iudicis falsâ nitatur præsumptione, quæ in foro conscientie cedit veritati. Probatum autem stuprum eisdem fere indicijs & præsumptionibus, quibus conjugatæ adulterium probatur, cum etiam hujus vitij turpitudine vix aliam admittat probationem.

SECTIO III.

De aliis delictis carnis, eorumque penis.

Agit Auc. Meth. de hac materia bus §§. hujus Sectionis, quæ tam vel civilia tantum sunt, vel ex Theologis moralibus satis intelligi possunt, et pœnæ delictorum talium erudite dant, nulla videtur ulterior necessitas explicationis.

TITVLVS XVII.

DE RAPTORIBUS, INCENDIARIIS, ET VIOLATORIBUS ECCLESIA RUM.

Agitur in hoc Titulo non tantum de raptoribus v. g. honorum, sed etiam personarum, & hinc explicari etiam debet illud impedimentum dirimens, quod raptus dicitur. Sit ergo

SECTIO I.

De raptu, & raptoribus, tum personarum, seu corporum, tum etiam rerum, seu honorum.

§. I.

De raptu, & raptoribus Virginum, & aliarum mulierum, eorumque penis?

Raptus proprie quidem, in genere tamen loquendo, censetur com-

mitti, quando Virgo, vel etiam alio-
lier, siue vidua, siue conjugata, siue
luta sit, modò ingenua sit, & honesta
& libera (non ancilla, aut quæ impudica
vivit) libidinis, aut matrimonio con-
hendi causâ per vim abducitur, siue
illa illata sit ipsi fœminæ abduci, siue
parentibus, aut tutoribus illius, sed quo-
rum cura adhuc est, siue utroque. De-
nz autem in raptores tales à jure Can-
statutz sunt plures, capitis supplicium
scilicet, præter. im si Deo fuerint dedi-
catæ abductæ, omittit nullam com-
rum, quòd matrimonium nullam con-
trahi possit, raptorem inter & raptam,
&c. de jure Canonico verò raptus pœ-
tur pœnâ servitutis, & si Clerici sint, de
raptores, vel raptorem adjuvantes, de-
ponit